

ΔΗΛΩΣΗ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

Λευκωσία, Ιανουάριος 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΔΗΛΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	2
1. Διατήρηση των δασών και των δασωδών εκτάσεων	3
2. Προστασία των δασών	4
2.1 Προστασία των κρατικών δασών από τις επεμβάσεις και των ιδιωτικών δασών από την αλόγιστη και παράνομη υλοτομία	4
2.2 Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές.....	5
2.3 Προστασία των δασών από βιοτικούς και άλλους αβιοτικούς παράγοντες.....	5
3. Βελτίωση και επέκταση των δασών και του πρασίνου	6
3.1 Βελτίωση και επέκταση των δασών και του πρασίνου	6
3.2 Αποκατάσταση καμένων και άλλων υποβαθμισμένων περιοχών.....	7
3.3 Παραγωγή δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού	8
4. Προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.....	9
4.1 Προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή	9
4.2 Ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	10
5. Προστασία της βιοποικιλότητας, του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς	10
5.1 Διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας.....	10
5.2 Προστασία του τοπίου.....	12
5.3 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.....	12
6. Ενίσχυση της δασικής αναψυχής και του τουρισμού.....	13
7. Προσφορά εργασίας και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών	14
7.1 Προσφορά εργασίας στους κατοίκους των ορεινών περιοχών	14
7.2 Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών	14
8. Ενίσχυση του προστατευτικού ρόλου των δασών και της συμβολής τους στην αντιμετώπιση της απερίμωσης.....	15
9. Παραγωγή ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων	16
9.1 Παραγωγή ξυλείας	16
9.2 Παραγωγή άλλων δασικών προϊόντων.....	16
10. Ενίσχυση της δασικής εκπαίδευσης και της διαφώτισης και προαγωγή της δασικής έρευνας	17
10.1 Αναβάθμιση της δασικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης	17
10.2 Ενίσχυση της διαφώτισης.....	18
10.3 Προαγωγή της δασικής έρευνας.....	18

11. Κατασκευή και βελτίωση έργων υποδομής	19
11.1 Κατασκευή, βελτίωση και συντήρηση δασικών κτηρίων	19
11.2 Κατασκευή, βελτίωση και συντήρηση δασικών δρόμων.....	20
12. Ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή και τη διεθνή δασική πολιτική.....	20
12.1 Ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή δασική πολιτική	20
12.2 Ευθυγράμμιση με τη διεθνή δασική πολιτική.....	21
13. Βελτίωση και Ενίσχυση του πλαισίου της πολιτικής καθώς και του διοικητικού και θεσμικού πλαισίου	21
13.1 Ετοιμασία και Εφαρμογή Εθνικού Δασικού Προγράμματος.....	21
13.2 Ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων	22
13.3 Βελτίωση της συνεργασίας και επικοινωνίας με άλλες Υπηρεσίες και Φορείς.....	23

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τομέας των δασών αποτελεί βασικό πυλώνα της αγροτικής και της περιβαλλοντικής πολιτικής. Τα δάση και οι δασώδεις εκτάσεις¹, καταλαμβάνοντας το 42% της ολικής έκτασης της Κύπρου, αποτελούν ένα σημαντικό ανανεώσιμο φυσικό πόρο ενώ ταυτόχρονα αποτελούν και τη σπονδυλική στήλη της κυπριακής φύσης και γενικά του τοπίου.

Τα δάση είναι ένας σημαντικός φυσικός πόρος λόγω της σημασίας που έχουν τα δασικά αγαθά και οι υπηρεσίες στην ευημερία της κυπριακής κοινωνίας. Συμβάλλουν στην αγροτική ανάπτυξη και ειδικότερα στην αύξηση της απασχόλησης και στη βελτίωση του εισοδήματος του αγροτικού πληθυσμού. Προσφέρουν ευκαιρίες υπαίθριας αναψυχής, ιδιαίτερα στους κατοίκους των πόλεων, ενώ προσελκύουν τουρισμό από το εξωτερικό. Ο περιβαλλοντικός ρόλος των δασών αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον και σημασία λόγω της συμβολής των δασών στην αντιμετώπιση των δύο μεγαλύτερων περιβαλλοντικών προκλήσεων της σημερινής κοινωνίας, ήτοι της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και της προστασίας της βιοποικιλότητας. Σημαντικές είναι και οι προστατευτικές λειτουργίες των δασών και ειδικότερα η προστασία των εδαφών και των υδάτων. Η παραγωγή ξυλείας είναι λιγότερη σημαντική λόγω του πολύ χαμηλού παραγωγικού δυναμικού και τούτο ως αποτέλεσμα των δυσμενών κλιματικών συνθηκών.

Αυτή η προσφορά των δασών ρυθμίζεται και επηρεάζεται από την εκάστοτε επίσημη κυβερνητική πολιτική, η οποία διατυπώνεται στη Δήλωση Δασικής Πολιτικής. Η πρώτη Δήλωση Δασικής Πολιτικής στη νεότερη ιστορία, η οποία ήταν πρωτοποριακή για τα τότε δεδομένα, υιοθετήθηκε το 1950 και επαναβεβαιώθηκε το 1960 μετά την ανεξαρτησία και ήταν σε ισχύ μέχρι που υιοθετήθηκε η Δήλωση Δασικής Πολιτικής του 2002, όταν ετοιμάσθηκε το πρώτο Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα. Η παρούσα Δήλωση Δασικής Πολιτικής τίθεται σε ισχύ από το 2013. Η αναθεώρηση και αντικατάσταση της Δήλωσης του 2002 κρίθηκε αναγκαία για να ληφθούν υπόψη μεταξύ άλλων :

- Οι πρόσφατες αλλαγές στις αντιλήψεις γύρω από τη δασική πολιτική ειδικά σε ό,τι αφορά στο περιεχόμενο, την ετοιμασία και την εφαρμογή της.
- Οι νέες ανάγκες και απαιτήσεις της κοινωνίας σε σχέση με τα δάση οι οποίες είναι αποτέλεσμα των συντελούμενων μεταβολών τόσο στο τοπικό όσο και στο παγκόσμιο επίπεδο.
- Η ανάγκη για ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή και τη διεθνή δασική πολιτική.

Σημειώνεται ότι για την αναθεώρηση και την ετοιμασία της νέας Δήλωσης είχε γίνει η ευρύτερη δυνατή δημόσια διαβούλευση, η οποία μεταξύ άλλων περιέλαβε και δημόσια συζήτηση.

¹ Τα «δάση» και οι «δασώδεις εκτάσεις» είναι δύο διαφορετικοί τύποι βλάστησης. Σε γενικές γραμμές δάση είναι οι εκτάσεις με δασικά δέντρα ενώ δασώδεις εκτάσεις είναι οι εκτάσεις με δασικούς θάμνους. Η χρήση του όρου «δάσος» ήταν πιο χαλαρή αφού σε αρκετές περιπτώσεις σε όλη την έκταση του κειμένου μπορεί να συμπεριλαμβάνει και τις δασώδεις εκτάσεις, εκεί όμως που η αναφορά έπρεπε να είναι σαφής ότι περιλάμβανε και τους δύο τύπους βλάστησης, χρησιμοποιήθηκε ο όρος «δασικές εκτάσεις». Αντίθετα, τηρήθηκε πιστά η χρήση του όρου «δασώδεις εκτάσεις».

Ο σκοπός της παρούσας Δήλωσης Δασικής Πολιτικής είναι ο καθορισμός του οράματος και των σκοπών και στόχων σχετικά με τη διατήρηση, προστασία και αειφόρο διαχείριση των δασών καθώς και των ενεργειών (στρατηγικής) με τις οποίες θα καταστεί δυνατή η υλοποίηση του οράματος και η επίτευξη αυτών των σκοπών και στόχων. Η Δήλωση θα κατευθύνει και θα διευκολύνει τη λήψη όλων των αποφάσεων για όλα τα θέματα των δασών.

ΔΗΛΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τη βάση της δασικής πολιτικής αποτελούν οι μακροπρόθεσμες στρατηγικές επιδιώξεις, αφενός μεν της διατήρησης και προστασίας των δασών και αφετέρου της μεγιστοποίησης του συνολικού οφέλους από τα δάση.

Κατά την άσκηση της πολιτικής θα λαμβάνονται υπόψη και θα καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια να εφαρμόζονται οι ακόλουθες βασικές αρχές :

Η αρχή της αειφορίας. Με την αρχή της αειφορίας θα διασφαλίζεται ότι οι μέλλουσες γενεές θα απολαμβάνουν από τα δάση τα ίδια οφέλη που απολαμβάνουν οι σημερινές γενεές. Τονίζεται επίσης ότι καλύπτει και τους τρεις ρόλους των δασών δηλαδή τον περιβαλλοντικό, τον κοινωνικό και τον οικονομικό ρόλο.

Αρχή της δασοπονίας των πολλαπλών σκοπών. Με την αρχή της δασοπονίας των πολλαπλών σκοπών θα διασφαλίζεται ότι ένα συγκεκριμένο δάσος μπορεί να τυγχάνει διαχείρισης με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνονται ταυτόχρονα περισσότεροι του ενός διαχειριστικού σκοπού όπως για παράδειγμα δασική αναψυχή και παραγωγή ξυλείας ή προστασία της φύσης και δασική αναψυχή.

Αρχή της ενιαίας διαχείρισης του δασικού οικοσυστήματος. Θέματα πολιτικής, δράσεις, μέτρα ή δραστηριότητες άλλων τομεακών πολιτικών, κυρίως του περιβάλλοντος, που αφορούν ή επηρεάζουν τα δάση, θα ενσωματώνονται αντίστοιχα στη δασική πολιτική ή στα δασικά διαχειριστικά σχέδια έτσι που να διασφαλίζεται η ολιστική και ενιαία διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων.

Αρχή της συμμετοχικότητας στη λήψη αποφάσεων. Τα Κυβερνητικά Τμήματα και Υπηρεσίες και οι ενδιαφερόμενοι φορείς και πρόσωπα, είτε με τη συμμετοχή τους σε θεσμοθετημένες ή μη, επιτροπές είτε με τη διαδικασία της διαβούλευσης, θα λαμβάνουν γνώση και θα εκφέρουν τις απόψεις τους σε αποφάσεις για την υιοθέτηση ή αναθεώρηση της Εθνικής Δασικής Πολιτικής και του Εθνικού Δασικού Προγράμματος, την κήρυξη Κρατικών Δασών, την ταξινόμηση των δασών αλλά και για άλλα σημαντικά θέματα των δασών.

Έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, καθορίζεται το ακόλουθο όραμα για τα δάση της Κύπρου :

Η διατήρηση, προστασία, επέκταση, βελτίωση και αειφόρος διαχείριση των δασικών πόρων και του πρασίνου γενικότερα, αξιοποιώντας σύγχρονες μεθόδους και πρακτικές και λαμβάνοντας υπόψη τις πολλαπλές λειτουργίες των δασικών οικοσυστημάτων, τις ανάγκες και προσδοκίες της κοινωνίας καθώς και τις διεθνείς τάσεις ώστε τα δάση και το πράσινο να διατηρούνται στην καλύτερη δυνατή

κατάσταση και να διασφαλίζεται ισορροπημένα το μέγιστο οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό όφελος για τις σημερινές και μέλλουσες γενεές.

Η παρούσα Δήλωση Πολιτικής καθορίζει τους ακόλουθους σκοπούς :

- Διατήρηση των δασών και των δασωδών εκτάσεων
- Προστασία των δασών
- Βελτίωση και επέκταση των δασών και του πρασίνου
- Προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- Προστασία της βιοποικιλότητας, του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ενίσχυση της δασικής αναψυχής και του τουρισμού
- Προσφορά εργασίας και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών
- Ενίσχυση του προστατευτικού ρόλου των δασών και της συμβολής τους στην αντιμετώπιση της απερίμωσης
- Παραγωγή ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων
- Ενίσχυση της δασικής εκπαίδευσης και της διαφώτισης και προαγωγή της δασικής έρευνας
- Κατασκευή και βελτίωση έργων υποδομής
- Ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή και τη διεθνή δασική πολιτική
- Βελτίωση και ενίσχυση του πλαισίου της πολιτικής καθώς και του διοικητικού και θεσμικού πλαισίου

Για κάθε ένα σκοπό έχουν καθορισθεί συγκεκριμένοι στόχοι και για κάθε στόχο παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση, ο ίδιος ο στόχος και οι ενέργειες με τις οποίες θα επιτευχθεί ο στόχος. Έχουν καθορισθεί συνολικά 28 στόχοι.

1. Διατήρηση των δασών και των δασωδών εκτάσεων

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα δάση της Κύπρου όπως και τα δάση στον υπόλοιπο κόσμο δέχονται πιέσεις από διάφορες κατευθύνσεις, ενώ αντιμετωπίζουν συνεχώς και νέες προκλήσεις, ως αποτέλεσμα των μεταβαλλόμενων αναγκών και απαιτήσεων της κοινωνίας μας και τούτο λόγω των συντελούμενων μεταβολών τόσο στο τοπικό όσο και στο παγκόσμιο επίπεδο. Εκτός από τις δασικές πυρκαγιές και τους διάφορους άλλους κινδύνους από βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες, η μεγαλύτερη πίεση προέρχεται από την ανάπτυξη και ειδικά από την τουριστική και οικιστική ανάπτυξη, την ανάπτυξη για βιομηχανικούς σκοπούς (λατομεία, αιολικά πάρκα) και την

κατασκευή έργων υποδομής. Τα δάση της Κύπρου, την ίδια ώρα που δέχονται την πίεση από την ανάπτυξη και τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής, καλούνται να παίξουν πρωτεύοντα ρόλο στην προστασία της βιοποικιλότητας.

Στόχος

Να διατηρηθούν οι κρατικές δασικές εκτάσεις ως δασικές, η δε έκταση της κρατικής δασικής γης που χρησιμοποιείται για δασικούς σκοπούς να συνεχίσει να αυξάνεται και να μη μειώνεται, και οι ιδιωτικές δασικές εκτάσεις να διατηρηθούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό με ιδιαίτερη έμφαση στις περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής ή με μεγάλη περιβαλλοντική ή οικολογική αξία όπως οι προστατευόμενες περιοχές.

Ενέργειες

Η διατήρηση των δασικών εκτάσεων θα επιτευχθεί με την εφαρμογή της κατάλληλης πολιτικής από το κράτος στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού και ειδικά των χρήσεων της γης. Ειδικά για τις ιδιωτικές δασικές εκτάσεις θα χαρτογραφηθούν οι περιοχές και τα στοιχεία που πρέπει να διατηρηθούν, όπως οι περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής ή με μεγάλη περιβαλλοντική ή οικολογική αξία. Στις περιπτώσεις αλλαγής της χρήσης γης θα λαμβάνονται υπόψη τόσο οι πολεοδομικές ζώνες όσο και τα περιβαλλοντικά δεδομένα. Επίσης θα γίνονται κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις ενώ θα εφαρμόζονται με αυστηρότητα όλες οι σχετικές νομοθεσίες. Κρατική δασική γη θα διατίθεται για άλλους σκοπούς μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο για σκοπούς δημοσίου συμφέροντος. Θα επιδιωχθεί επίσης η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου.

2. Προστασία των δασών

2.1 Προστασία των κρατικών δασών από τις επεμβάσεις και των ιδιωτικών δασών από την αλόγιστη και παράνομη υλοτομία

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα κρατικά δάση αποτελούν κρατική περιουσία, η οποία πρέπει να προστατεύεται κατάλληλα από κάθε παρανομία. Ανάγκη προστασίας έχουν και τα ιδιωτικά δάση, ειδικά από την υλοτομία.

Στόχος

Να συνεχισθεί η προστασία των κρατικών δασών από κάθε παρανομία και ειδικά από τις επεμβάσεις, και τα ιδιωτικά δάση από την αλόγιστη και παράνομη υλοτομία.

Ενέργειες

Η προστασία των κρατικών δασών από τις παρανομίες θα επιτευχθεί με τις κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις καθώς και με την εφαρμογή της νομοθεσίας. Θα λαμβάνονται μέτρα για πάταξη των παρανομιών και συγκεκριμένα για την προστασία από τις επεμβάσεις, θα συνεχίσει η οριοθέτηση, ο έλεγχος της οροθετικής γραμμής για πρόληψη ή έγκαιρο εντοπισμό τους, η άρση των επεμβάσεων εκεί όπου είναι δυνατό, αλλά και η καταγγελία των παρανομούντων.

Σε ό,τι αφορά τα ιδιωτικά δάση και γενικά την προστασία του πρασίνου θα συνεχίσει η ρύθμιση της υλοτομίας. Κατά τη χορήγηση άδειας υλοτομίας μεμονωμένων δέντρων κάθε περίπτωση θα εξετάζεται ξεχωριστά και θα συνεκτιμούνται όλα τα δεδομένα και ιδιαίτερα ο επιδιωκόμενος σκοπός, η μνημειακή τους αξία και το αν βρίσκονται εντός ή εκτός πόλεων. Επίσης θα λαμβάνονται μέτρα για πάταξη της παράνομης υλοτομίας.

2.2 Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές

Υφιστάμενη κατάσταση

Οι δασικές πυρκαγιές οι οποίες ευνοούνται από τις κλιματικές συνθήκες συνιστούν το μεγαλύτερο κίνδυνο για τα κυπριακά δάση αφού απειλούν την ίδια την ύπαρξή τους. Ο κίνδυνος των δασικών πυρκαγιών αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο λόγω της κλιματικής αλλαγής, της εγκατάλειψης της υπαίθρου και της αύξησης του αριθμού των επισκεπτών στα δάση.

Στόχος

Να ενισχυθεί το σύστημα προστασίας των δασών από τις πυρκαγιές, έτσι ώστε να αντιμετωπισθεί ο αυξανόμενος κίνδυνος αλλά και για να επιδιωχθεί μείωση του αριθμού των πυρκαγιών, μείωση της ετήσιας καμένης έκτασης και μείωση της μέσης καμένης έκτασης ανά πυρκαγιά.

Ενέργειες

Η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές θα διασφαλιστεί με τις κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις, την εφαρμογή της νομοθεσίας καθώς και με την ετοιμασία και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των δασικών πυρκαγιών. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην προστασία των προστατευόμενων περιοχών καθώς και των περιοχών με οικοσυστήματα που δύσκολα αναγεννώνται.

Ειδικότερα το υφιστάμενο σύστημα θα ενισχυθεί με την ετοιμασία και εφαρμογή Σχεδίου Πυροπροστασίας, το οποίο θα καλύπτει και τους τρεις τομείς δράσης, δηλαδή της πρόληψης, της ετοιμότητας και της καταστολής. Μεταξύ των θεμάτων στα οποία θα δοθεί ιδιαίτερη σημασία είναι η ανάπτυξη επιχειρησιακών σχεδίων καταστολής πυρκαγιών ανάλογα με τον κίνδυνο έκρηξης και επέκτασης των πυρκαγιών καθώς και Συστήματος Οργάνωσης Επιχειρήσεων Καταστολής Πυρκαγιών (Incident Command System).

2.3 Προστασία των δασών από βιοτικούς και άλλους αβιοτικούς παράγοντες

Υφιστάμενη κατάσταση

Σοβαρή απειλή για τα δάση αποτελούν και οι επιβλαβείς οργανισμοί (έντομα, ασθένειες), αφού μπορούν να προκαλέσουν εκτεταμένες καταστροφές. Και αυτός ο κίνδυνος αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο με την κλιματική αλλαγή, αλλά και λόγω της διεύρυνσης του εμπορίου φυτών και φυτικών προϊόντων (κυρίως καλλωπιστικών). Στους βιοτικούς παράγοντες εντάσσεται και η βόσκηση που σε ορισμένες περιοχές αποτελεί σοβαρή απειλή για τα δασικά οικοσυστήματα. Οι κυριότεροι από τους αβιοτικούς παράγοντες καταπόνησης είναι η ξηρασία, οι καύσωνες και η ατμοσφαιρική ρύπανση. Η καταπόνηση των δασών εκδηλώνεται με σποραδική ξήρανση δέντρων, υπερβολική φυλλόπτωση, αυξημένες προσβολές

από έντομα και ασθένειες, καθώς και μείωση της οικολογικής σταθερότητας.

Στόχος

Να υπάρχει συστηματική παρακολούθηση των επιδράσεων των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων στα δασικά οικοσυστήματα της Κύπρου, έτσι ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα κατάλληλα προληπτικά ή διορθωτικά μέτρα με ιδιαίτερη έμφαση τη διατήρηση του πληθυσμού των επιβλαβών οργανισμών που ενδημούν στα δάση της Κύπρου σε χαμηλά επίπεδα καθώς και την παρεμπόδιση της εισαγωγής και εξάπλωσης επικίνδυνων επιβλαβών οργανισμών από το εξωτερικό.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με τη συστηματική παρακολούθηση όλων των βιοτικών και αβιοτικών παραγόντων που δυνητικά μπορούν να προκαλέσουν ζημιά στα δάση. Άλλη ενέργεια είναι η εφαρμογή του ευρωπαϊκού κεκτημένου, η οποία μεταξύ άλλων θα περιλαμβάνει την πραγματοποίηση συστηματικών ελέγχων στα σημεία εισόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας σε φορτία εισαγόμενων φυτών και φυτικών προϊόντων. Στις περιπτώσεις έξαρσης του πληθυσμού των επιβλαβών οργανισμών ή επιδημιών, θα λαμβάνονται όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για έλεγχό τους. Επίσης θα προωθηθεί η καλύτερη ρύθμιση του θέματος της βόσκησης για επίλυση του προβλήματος της υπερβόσκησης που παρατηρείται σε ορισμένες περιοχές. Επιπρόσθετα θα ενισχυθεί η ανταλλαγή πληροφοριών με χώρες που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα, καθώς και η ανάπτυξη διακρατικών συμφωνιών.

3. Βελτίωση και επέκταση των δασών και του πρασίνου

3.1 Βελτίωση και επέκταση των δασών και του πρασίνου

Υφιστάμενη κατάσταση

Η δασική βλάστηση σε ορισμένες περιοχές των δασών δε βρίσκεται σε επιθυμητή κατάσταση σε ό,τι αφορά την πυκνότητα, την αναγέννηση και τη σύνθεση. Επίσης, σε κάποιες εκτάσεις τα οικοσυστήματα υποβαθμίστηκαν για διάφορους λόγους. Σε ό,τι αφορά στην έκταση των δασών, αυτή των κρατικών δασών διατηρείται σταθερή ενώ στα ιδιωτικά δάση η έκταση συρρικνώνεται λόγω πυρκαγιών και ανάπτυξης, ενώ από την άλλη επεκτείνεται λόγω φυσικής δάσωσης εγκαταλειμμένης γεωργικής γης στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Η γεωγραφική κατανομή του πρασίνου δεν είναι η πλέον επιθυμητή, καθώς στις ορεινές περιοχές υπάρχει ικανοποιητική δασοκάλυψη, ενώ στις πεδινές όχι.

Στόχος

Να ληφθούν όλα τα κατάλληλα δασοκομικά μέτρα χωρίς να επηρεάζεται η φυσικότητά των δασών και η βιοποικιλότητα, για βελτίωση της δομής, σύνθεσης, πυκνότητας και οικολογικής σταθερότητας των φυσικών συστάδων καθώς και των τεχνητών αναδασώσεων και φυτειών και να επιδιώκεται η επέκταση των κρατικών δασών, και για τα ιδιωτικά δάση η διατήρηση της έκτασής τους.

Ενέργειες

Για την υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα εφαρμόζονται σχεδιασμένες δασοκομικές επεμβάσεις στις συστάδες, φυσικές και τεχνητές, που θα αποσκοπούν στην οικολογική ανόρθωση και σταθερότητα, αισθητική βελτίωση, ενίσχυση της βιοποικιλότητας και στην υποβοήθηση της φυσικής αναγέννησης. Όπου αποδεδειγμένα η φυσική αναγέννηση αποτυγχάνει, τότε για αύξηση της συγκόμωσης θα χρησιμοποιούνται μέθοδοι τεχνητής αναδάσωσης που δε διαταράσσουν το φυσικό περιβάλλον και την οικολογική ισορροπία της περιοχής.

Τόσο κατά τη φυσική αναγέννηση όσο και κατά την τεχνητή αναδάσωση θα ευνοούνται αυτοφυή είδη της περιοχής και δεν θα γίνεται ποτέ χρήση ξενικών ειδών. Παράλληλα θα ευνοούνται σπάνιοι και προστατευόμενοι τύποι βλάστησης και φυσικοί τύποι οικοτόπων και θα επιδιώκεται η διατήρηση μιας ορθολογικής και σκόπιμης κατανομής και ποικιλότητας των τύπων βλάστησης. Σε περιοχές των φυσικών δασών, στις οποίες φύονται εισβλητικά ή ξενικά είδη, θα ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για απομάκρυνση τουλάχιστον των εισβλητικών ειδών.

Σε διαταραγμένες θέσεις και τεχνητές δασώσεις/φυτείες θα ευνοούνται είδη που είναι ωφέλιμα για την τοπική πανίδα και μελισσοκομία, καθώς και παραδοσιακά είδη δέντρων ή θάμνων που συρρικνώνονται για διάφορους λόγους.

Θα δοθεί επίσης προτεραιότητα στην εγκατάσταση πρασίνου σε περιοχές φτωχές σε πράσινο, ιδιαίτερα σε διαθέσιμες δημόσιες εκτάσεις και χώρους, καθώς και στην εγκατάσταση και συντήρηση των δενδροστοιχιών.

Η επέκταση των κρατικών δασών θα επιτυγχάνεται κυρίως με τη δάσωση κατάλληλων κρατικών γαιών και σε μικρότερο βαθμό με την απόκτηση ιδιωτικής δασωμένης γης. Σε ορισμένες περιπτώσεις η επέκταση των κρατικών δασών δυνατόν να αποσκοπεί αποκλειστικά ή κυρίως στη μόνιμη προστασία περιοχών που φιλοξενούν πολύτιμα φυσικά οικοσυστήματα ή είδη, παρά στην τεχνητή εγκατάσταση ψηλού δάσους.

Οι προτάσεις για κήρυξη κρατικής γης σε κρατικό δάσος θα προωθούνται από την Επιτροπή Επέκτασης των δασών μετά και από την αναγκαία δημόσια διαβούλευση, ώστε να διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον καθώς και μια ισόρροπη κατανομή των χρήσεων της γης σε κάθε γεωγραφική περιοχή.

Η διατήρηση και επέκταση των ιδιωτικών δασών θα επιτυγχάνεται με πιο αποτελεσματική πυροπροστασία, με την παροχή κινήτρων για δάσωση ιδιωτικών γαιών καθώς και τον κατάλληλο χωροταξικό σχεδιασμό των διαφόρων χρήσεων της γης, ώστε κατά το δυνατό να προστατεύονται οι δασωμένες εκτάσεις από μη ορθολογική ανάπτυξη.

3.2 Αποκατάσταση καμένων και άλλων υποβαθμισμένων περιοχών

Υφιστάμενη κατάσταση

Μεγάλες εκτάσεις, ιδιαίτερα ιδιωτικών δασωμένων εκτάσεων, καίγονται κάθε χρόνο και σε ορισμένες περιπτώσεις περισσότερες από μια φορές πριν το οικοσύστημα φθάσει στο στάδιο της ωριμότητας. Άλλοι σημαντικοί παράγοντες υποβάθμισης είναι η βόσκηση τουλάχιστον σε ορισμένες περιοχές, η λατόμευση καθώς και η μετάλλευση παλαιότερα.

Στόχος

Να επαναφέρεται η βλάστηση και το τοπίο με κατάλληλες τεχνικές σε καμένες και άλλως πως διαταραγμένες και υποβαθμισμένες εκτάσεις το συντομότερο δυνατόν, ώστε να γίνεται αποκατάσταση στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό των αρχικών οικολογικών και αισθητικών χαρακτηριστικών και να αποτρέπεται η περαιτέρω υποβάθμισή τους.

Ενέργειες

Άμεση αποκατάσταση των εκτάσεων των κρατικών δασών που καίγονται ακολουθώντας κατά το δυνατό φυσικές διαδικασίες και παροχή κινήτρων και υποστήριξης στις Τοπικές Αρχές και σε ιδιοκτήτες των καμένων ιδιωτικών εκτάσεων.

Ρύθμιση της βόσκησης στις υποβαθμισμένες από την υπερβόσκηση περιοχές, επαναφορά του περιβάλλοντος σε παλιά μεταλλεία, λατομεία και άλλες υποβαθμισμένες περιοχές, καθώς και εγκατάσταση βλάστησης στις περιοχές που απειλούνται με απερήμωση. Κατά την επιλογή των ειδών θα εξετάζεται και η χρησιμοποίηση ειδών που είναι ωφέλιμα για την τοπική πανίδα και μελισσοκομία.

3.3 Παραγωγή δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού

Υφιστάμενη κατάσταση

Η υλοποίηση των προγραμμάτων βελτίωσης και επέκτασης των δασών και του πρασίνου καθώς και ενθάρρυνσης της χρήσης ιθαγενών ειδών από το κοινό, απαιτεί όπως υπάρχει συνεχώς διαθέσιμο κατάλληλο πολλαπλασιαστικό υλικό (σπόροι, φυτάρια και άλλα τμήματα φυτών). Τα φυτώρια του Τμήματος Δασών και οι άλλες υποδομές μπορούν να διασφαλίσουν την ικανοποίηση αυτών των αναγκών.

Στόχος

Να υπάρχει απρόσκοπτη παραγωγή και διαθεσιμότητα δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού σε επαρκή ποιότητα και ποσότητα, έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες για τα αναδασωτικά/δασωτικά έργα, τις φυτεύσεις σε κατοικημένες περιοχές, τα προγράμματα αποκατάστασης και την προώθηση της χρήσης ιθαγενών δασικών ειδών.

Ενέργειες

Για την υλοποίηση του πιο πάνω στόχου, κατά τη συλλογή του δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού θα διασφαλίζεται ότι αυτό θα έχει τη μεγαλύτερη δυνατή ευρεία γενετική βάση, θα καλύπτεται ολόκληρο το εύρος της φυσικής εξάπλωσης των δασοπονικών ειδών και θα είναι γνωστή η προέλευσή του. Τέλος, πρέπει να ικανοποιούνται τόσο προγραμματισμένες ανάγκες όσο και έκτακτες, που πιθανόν να προκύπτουν από μεγάλες καταστροφές, όπως πυρκαγιές και μαζικές ξηράνσεις.

Στα δασικά φυτώρια θα παράγονται κυρίως είδη που είναι ιθαγενή, με έμφαση σε ειδικές ομάδες φυτών όπως τα ενδημικά, ξηρανθεκτικά, μελισσοκομικά και παραδοσιακά είδη που συρρικνώνονται. Εκτός από την παραγωγή ιθαγενών και άλλων φυτών, στα δασικά φυτώρια θα γίνεται εισαγωγή, πολλαπλασιασμός και

αξιολόγηση ξενικών ειδών, κυρίως της Μεσογείου, που θεωρούνται κατάλληλα για χρήση σε φυτεύσεις σε κατοικημένες περιοχές στην Κύπρο, είτε λόγω της ξηρανθεκτικότητάς τους είτε λόγω άλλων επιθυμητών χαρακτηριστικών. Φυτά που δεν χρησιμοποιούνται ή που αποφεύγονται κατά τις δασώσεις και αναδασώσεις σύμφωνα με την εκάστοτε πολιτική, όπως τα εισβλητικά φυτά, δεν θα παράγονται ούτε θα διατίθενται από τα φυτώρια του Τμήματος Δασών.

Η διαδικασία παραγωγής θα βασίζεται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στην επιστημονική γνώση και έρευνα και θα τηρούνται πιστά οι σχετικές πρόνοιες της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας και ειδικότερα των Οδηγιών που αφορούν στην υγεία, παραγωγή και εμπορία του πολλαπλασιαστικού υλικού.

4. Προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

4.1 Προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή

Υφιστάμενη κατάσταση

Η κλιματική αλλαγή είναι παράγοντας που αναμένεται να προκαλέσει προβλήματα στη δασοπονία της Κύπρου, τόσο με την αναμενόμενη αύξηση της θερμοκρασίας όσο και με τη μείωση της βροχόπτωσης και ειδικά με την αύξηση της συχνότητας και έντασης των καυσώνων και ανομβριών. Τα φυσικά δάση της Κύπρου διαθέτουν μηχανισμούς αντίδρασης και προσαρμογής στις αλλαγές του κλίματος, λόγω όμως του γρήγορου ρυθμού με τον οποίο εξελίσσεται η κλιματική αλλαγή, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα τα δασικά οικοσυστήματα να μην έχουν τον απαιτούμενο χρόνο για να αντιδράσουν και να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή και επομένως θα πρέπει να ληφθούν μέτρα υποβοήθησης της φυσικής διαδικασίας προσαρμογής.

Στόχος

Να παρακολουθούνται και να μελετούνται οι επιδράσεις και επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα δάση και να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα που θα υποβοηθούν την προσαρμογή τους στην κλιματική αλλαγή.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με την ετοιμασία και υλοποίηση μεσοπρόθεσμου σχεδίου δράσης που θα περιλαμβάνει μέτρα προσαρμογής, τα οποία θα καλύπτουν όλο το φάσμα δραστηριοτήτων, όπως την έρευνα και παρακολούθηση της κατάστασης των δασών, τη δασοκομία και φυτούγεία, τις αναδασώσεις και δασώσεις, τα φυτώρια, την παραγωγή και χρήση δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού, τις υλοτομίες, την πανίδα, την προστασία από δασικές πυρκαγιές και τη διαφύλαξη.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρακολούθηση της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στα δασικά οικοσυστήματα καθώς και στην έρευνα για αξιοποίηση της γενετικής παραλλακτικότητας σχετικά με την αντοχή των κύριων δασικών ειδών στη ξηρασία. Επίσης θα δοθεί προτεραιότητα για τη διατήρηση και διαφύλαξη των απειλούμενων ευαίσθητων και πολύτιμων οικοσυστημάτων, όπως των δασών κέδρου και μαύρης πεύκης, αλλά και των περιαισθητικών δασών και δενδροστοιχιών

που, καθώς απαντούν σε χαμηλά υψόμετρα, θα απειληθούν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή.

4.2 Ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Υφιστάμενη κατάσταση

Σύμφωνα με τις σχετικές μελέτες, η κλιματική αλλαγή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανεξέλεγκτη εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου (κυρίως διοξειδίου του άνθρακα, CO₂). Τα δάση, τα δασικά προϊόντα και τα δασικά εδάφη αποτελούν δεξαμενές στις οποίες ο ατμοσφαιρικός άνθρακας αποθηκεύεται και αδρανοποιείται. Επίσης η χρήση της δασικής βιομάζας ως πηγής ενέργειας αποτελεί πηγή φιλικότερη προς το περιβάλλον σε σχέση με τη χρήση υδρογονανθράκων, ενώ η χρήση προϊόντων ξύλου στις κατασκευές και η μείωση της χρήσης ενεργοβόρων υλικών όπως ο σίδηρος, το αλουμίνιο, το μπετόν, μειώνει δραστικά τις εκπομπές άνθρακα στην ατμόσφαιρα.

Στόχος

Να λαμβάνονται τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα για ενίσχυση της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) στη δασική βιομάζα, στο δασικό έδαφος και στα δασικά ξυλώδη προϊόντα, έτσι ώστε το ισοζύγιο CO₂, να είναι θετικό. Να ενισχυθεί επίσης και αξιοποιηθεί η χρήση της βιομάζας ως εναλλακτικής πηγής ενέργειας.

Ενέργειες

Ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μπορεί να επιτευχθεί μέσα από μια σειρά ενεργειών που περιγράφονται στα άλλα κεφάλαια της παρούσας πολιτικής, στις οποίες περιλαμβάνονται η προστασία των δασικών εκτάσεων, η δάσωση και αναδάσωση κατάλληλων εκτάσεων, η μείωση των κινδύνων που έχουν σχέση με φυσικές καταστροφές, όπως οι πυρκαγιές και τα έντομα, η προστασία των δασικών εδαφών έναντι της διάβρωσης και η αξιοποίηση της βιομάζας (κλαδοξυλεία, αραιώσεις, κλπ.) που αφαιρείται από τα δάση ως πηγής ενέργειας.

5. Προστασία της βιοποικιλότητας, του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς

5.1 Διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα κρατικά δάση αποτελούν ίσως το πιο σημαντικό τμήμα του χερσαίου φυσικού περιβάλλοντος στην Κύπρο και χαρακτηρίζονται από μεγάλη βιοποικιλότητα. Η βιοποικιλότητα των δασών απειλείται κυρίως από τις δασικές πυρκαγιές, την υπέρμετρη ανάπτυξη, την κλιματική αλλαγή, την υπερβόσκηση και τη μη προσεγμένη μετακίνηση του γενετικού υλικού από μια περιοχή σε άλλη.

Στόχος

Να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η βιοποικιλότητα και πολυμορφία των δασών, με έμφαση στα προστατευόμενα, ενδημικά και μεσογειακά στοιχεία, καταβάλλοντας προσπάθεια για ανάσχεση της περαιτέρω συρρίκνωσης των απειλούμενων στοιχείων και ει δυνατόν την επέκτασή τους.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με την αξιολόγηση των σημαντικών στοιχείων βιοποικιλότητας στα δάση και με βελτίωση της αναγκαίας γνώσης με συνεχή έρευνα και παρακολούθηση της κατάστασης διατήρησης των στοιχείων της βιοποικιλότητας στη βάση σύγχρονων σχεδίων παρακολούθησης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην κατάλληλη διαχείριση των προστατευόμενων και άλλων δασικών περιοχών καθώς και στους διαδρόμους μετανάστευσης, ενόψει και της κλιματικής αλλαγής, και τούτο λόγω της σημασίας της ενεργούς διαχείρισης στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις των σχετικών ευρωπαϊκών οδηγιών, διεθνών συμβάσεων και εθνικών νομοθεσιών, στον κατάλληλο σχεδιασμό και εκτέλεση των δασικών εργασιών και εκπόνηση των αναγκαίων μελετών εκτίμησης επιπτώσεων στο περιβάλλον, στην ένταξη συγκεκριμένων διαχειριστικών μέτρων για ενίσχυση της βιοποικιλότητας στα δασικά διαχειριστικά σχέδια των δασών, καθώς και στην υιοθέτηση της προσέγγισης του οικοσυστήματος στη δασική διαχείριση και ενσωμάτωση της οικολογικής διάστασης σε όλες τις κατασκευαστικές και δασικές εργασίες.

Επίσης θα γίνει αποκατάσταση των ειδών και των τύπων βλάστησης (*in situ* conservation), με έμφαση στα προστατευόμενα και σπάνια στοιχεία και εκτός τόπου (*ex situ*) διατήρηση σε ό,τι αφορά απειλούμενα είδη φυτών. Θα αποφευχθεί η χρήση ή εισαγωγή ξενικών ειδών σε φυσικά οικοσυστήματα και η σταδιακή εξάλειψη των εξωτικών ειδών από τα κρατικά δάση με προτεραιότητα στα εισβλητικά/χωροκατακτητικά είδη, ιδιαίτερα τα ξυλώδη.

Η διαφύλαξη του γενετικού αποθέματος των κυπριακών δασών θα επιτευχθεί με τη λήψη μέτρων έναντι των παραγόντων που το απειλούν με εξαφάνιση, συρρίκνωση ή μείωση της παραλλακτικότητας του. Επιπρόσθετα από τα μέτρα που περιγράφονται σε άλλα κεφάλαια της παρούσας πολιτικής, θα εφαρμοσθούν και μέτρα ορθής χρήσης και διατήρησης του δασικού γενετικού υλικού, όπως η ελεγχόμενη μετακίνηση υλικού από μια περιοχή σε άλλη, ανάλογα με τις απαιτήσεις των ειδών, η εγκατάσταση εκτός τόπου (*ex-situ*) φυτειών με ευρεία γενετική βάση, καθώς και η μακροχρόνια φύλαξη αποθεμάτων αναπαραγωγικού υλικού που να καλύπτει το εύρος της εξάπλωσης του.

Στα ιδιωτικά δάση, η διατήρηση της βιοποικιλότητας θα επιτευχθεί με εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας και άλλων νόμων, συνεργασία με άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες και με τις Τοπικές Αρχές, παροχή κατάλληλων κινήτρων και απόκτηση γαιών, όταν πρόκειται για πολύ σημαντικά στοιχεία δασικής βιοποικιλότητας και με την κατάλληλη διαφώτιση του κοινού.

5.2 Προστασία του τοπίου

Υφιστάμενη κατάσταση

Ένα σημαντικό ποσοστό των δασικών τοπίων των κρατικών δασών είναι φυσικά ή σχεδόν φυσικά και με μεγάλη ποικιλομορφία. Τα δασικά τοπία απειλούνται με υποβάθμιση κυρίως από τις δασικές πυρκαγιές, από ορισμένες κατασκευαστικές δασικές εργασίες, την αποψίλωση και τις αλλαγές στις χρήσεις γης, ιδιαίτερα την οικοδομική ανάπτυξη στα ιδιωτικά δάση.

Στόχος

Να διατηρηθούν και να προστατευθούν τα δασικά τοπία με έμφαση στα πιο αξιόλογα από πλευράς μοναδικότητας και φυσικότητας, με παράλληλη αποκατάσταση και βελτίωση σημαντικών δασικών τοπίων που έχουν υποβαθμιστεί από παρεμβάσεις του παρελθόντος, έτσι ώστε η έκταση των φυσικών τοπίων να αυξάνεται.

Ενέργειες

Ο πιο πάνω στόχος θα επιτευχθεί με την καταγραφή και αξιολόγηση των δασικών τοπίων, συμπερίληψη των πιο σημαντικών σε προστατευόμενες περιοχές και την κατάλληλη προστασία και διαχείρισή τους. Στην περίπτωση ιδιωτικών δασών θα αναπτυχθεί η συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές για προστασία σημαντικών τοπίων στα πλαίσια τοπικών ρυθμιστικών σχεδίων και άλλων νομοθεσιών.

Θα αποφευχθεί η εκτέλεση εργασιών ή έργων που υποβαθμίζουν την ποιότητα δασικών τοπίων ή προκαλούν διάσπαση της συνέχειας των οικοσυστημάτων και ενδιαιτημάτων, ενώ θα εκπονούνται μελέτες για εξέταση όλων των προσφερόμενων επιλογών για μείωση των επιπτώσεων. Θα αποφεύγονται εργασίες που αλλοιώνουν τις φυσικές γραμμές του αναγλύφου, όπως αναδασωτικών ισούψων λωρίδων και αποψιλωτικών υλοτομιών.

Θα εξετασθεί το κλείσιμο ή κατάργηση δασικών δρόμων και αντιπυρικών λωρίδων, των οποίων η ύπαρξη δεν είναι εντελώς απαραίτητη και με σημαντική αρνητική επίδραση στο τοπίο. Θα γίνει αποκατάσταση υποβαθμισμένων και διαταραγμένων δασικών εκτάσεων καθώς και στοχευμένες δασοκομικές παρεμβάσεις για ενίσχυση της ποικιλομορφίας των δασών σε ό,τι αφορά την ποικιλία ειδών, δομών, χρωμάτων και μορφών.

Επίσης θα προωθηθεί η προστασία, ενίσχυση και ανάδειξη της αισθητικής αξίας σημαντικών μεμονωμένων στοιχείων των δασών, όπως δέντρων μνημείων της φύσης, γεωμορφωμάτων και αρχαιολογικών, ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων.

5.3 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς

Υφιστάμενη κατάσταση

Μέσα στις δασικές περιοχές υπάρχουν διάφοροι χώροι με πολιτιστική αξία. Κάποιοι από τους χώρους αυτούς σχετίζονται με παραδοσιακές δραστηριότητες που αφορούν το ίδιο το δάσος όπως τα καμίνια συλλογής πίσσας ενώ άλλοι χώροι σχετίζονται με άλλες δραστηριότητες και μπορεί να έχουν αρχαιολογική, ιστορική, θρησκευτική ή άλλη αξία όπως οι χώροι των χωριών που μετακινήθηκαν εκτός

δάσους, μάντρες, γεφύρια, νερόμυλοι, εκκλησίες, χώροι ή περιοχές που σχετίζονται με τους αγώνες του κυπριακού λαού.

Στόχος

Να προστατευτούν και αναδειχθούν εκεί που είναι επιτρεπτό και επιθυμητό οι χώροι πολιτιστικής κληρονομιάς που σχετίζονται ή βρίσκονται μέσα στα δάση.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με την απογραφή και εκεί όπου είναι απαραίτητο τη χαρτογράφηση όλων των χώρων με πολιτιστική αξία που βρίσκονται εντός των δασικών περιοχών και τη δημιουργία σχετικού αρχείου. Επίσης θα προωθηθεί η συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες Υπηρεσίες για την προστασία και ανάδειξη αυτών των χώρων.

6. Ενίσχυση της δασικής αναψυχής και του τουρισμού

Υφιστάμενη κατάσταση

Στη σύγχρονη εποχή, η δασική αναψυχή αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία. Τα κρατικά δάση, λόγω ελεύθερης πρόσβασης και των μοναδικών αισθητικών αξιών, κατέχουν κεντρική θέση στην παροχή ευκαιριών υπαίθριας αναψυχής. Η οικονομική αξία της προσφοράς δασικής αναψυχής και δασοτουρισμού είναι πολλαπλάσια από την αξία των εμπορεύσιμων δασικών προϊόντων στην Κύπρο. Όμως, ο μεγάλος αριθμός επισκεπτών και οι απαραίτητες υποδομές αναψυχής δημιουργούν κινδύνους για τη βιοποικιλότητα και τα δάση.

Στόχος

Να συνεχισθεί και να βελτιωθεί η προσφορά υψηλής ποιότητας υπηρεσιών δασικής αναψυχής και δασοτουρισμού, υπό την προϋπόθεση ότι δεν επηρεάζονται άλλες προτεραιότητες της δασικής διαχείρισης, ιδιαίτερα αυτή της προστασίας της βιοποικιλότητας.

Ενέργειες

Ο πιο πάνω στόχος θα επιτευχθεί με σωστό σχεδιασμό και ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών αναψυχής, σύμφωνα με υψηλές προδιαγραφές ποιότητας και ασφάλειας, ώστε να ικανοποιείται στο μέγιστο δυνατό βαθμό η υπάρχουσα ζήτηση για αναψυχή στα κρατικά δάση. Στα ιδιωτικά δάση τούτο θα επιτυγχάνεται μέσω κατάλληλων προγραμμάτων και παροχή οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης από το Τμήμα Δασών.

Θα εφαρμοσθεί πρόγραμμα συστηματικής συντήρησης, διαχείρισης και συνεχούς αναβάθμισης της ποιότητας των χώρων αναψυχής, ώστε να βρίσκονται σε ικανοποιητικά επίπεδα από απόψεως άνεσης, ασφάλειας και λειτουργικότητας.

Η ανάπτυξη διευκολύνσεων αναψυχής σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, ιδιαίτερα σε αυτές που φιλοξενούν σπάνια ή ευαίσθητα είδη χλωρίδας ή πανίδας, θα αποφεύγεται. Επιπρόσθετα, ο όλος σχεδιασμός θα είναι τέτοιος, ώστε να προκαλείται η μικρότερη παρέμβαση στο περιβάλλον.

Στους χώρους εντατικής δασικής αναψυχής, όπως οι εκδρομικοί και κατασκηνωτικοί χώροι, θα επιδιώκεται παράλληλα η περιβαλλοντική ενημέρωση και διαφώτιση των επισκεπτών με κατάλληλα μέσα. Γενικά, θα ευνοούνται δραστηριότητες αναψυχής που είναι φιλικές προς το περιβάλλον, όπως η φωτογράφιση, η μελέτη της φύσης και η άθληση.

Η ανάπτυξη ιδιαίτερα δαπανηρών υποδομών αναψυχής, όπως τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και οι Βοτανικοί Κήποι, θα περιοριστεί στο ελάχιστο, δίνοντας μεγαλύτερη σημασία στη συνεχή ποιοτική αναβάθμιση των υφισταμένων.

Επίσης θα ενθαρρύνονται νέες δραστηριότητες αναψυχής που συμβάλλουν στην επίτευξη των ευρύτερων στόχων της δασικής πολιτικής και ενίσχυσης του τουρισμού, και ιδιαίτερα στην οικονομική ανάπτυξη των παραδασόβιων κοινοτήτων.

7. Προσφορά εργασίας και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών

7.1 Προσφορά εργασίας στους κατοίκους των ορεινών περιοχών

Υφιστάμενη κατάσταση

Η συρρίκνωση των ευκαιριών απασχόλησης στις ορεινές περιοχές είναι η κύρια αιτία ερήμωσης της υπαίθρου και της αστυφιλίας. Μείωση της απασχόλησης παρατηρείται και στον τομέα των δασών, λόγω της σταδιακής μείωσης του λήμματος της ξυλείας από τα κρατικά δάση, της απαγόρευσης της βόσκησης και της αυξημένης προστασίας των κρατικών δασών.

Στόχος

Να συνεχισθεί η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των κρατικών δασών για προσφορά εργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση της απασχόλησης των κατοίκων της υπαίθρου και ιδιαίτερα των παραδασόβιων κοινοτήτων.

Ενέργειες

Ο πιο πάνω στόχος θα επιτευχθεί με την προώθηση των κατάλληλων διαχειριστικών και άλλων βιώσιμων αναπτυξιακών μέτρων, καθώς και με αξιοποίηση ευρωπαϊκών και άλλων προγραμμάτων και ενθάρρυνση δραστηριοτήτων ή επαγγελμάτων που σχετίζονται με το δάσος και τα δασικά προϊόντα που οδηγούν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η προσφορά εργασίας στους κατοίκους των παραδασόβιων κοινοτήτων είτε με άμεση εργοδότηση από το Τμήμα Δασών είτε με αγορά υπηρεσιών θα επιτυγχάνεται με την προώθηση κατάλληλων πρακτικών και κριτηρίων.

7.2 Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών

Υφιστάμενη κατάσταση

Η ποιότητα ζωής των κατοίκων των ορεινών κοινοτήτων επηρεάζει και το βαθμό ευημερίας τους και εξαρτάται και από την ύπαρξη βασικών υποδομών και

διευκολύνσεων που συχνά ελλείπουν, λόγω της πενιχρής οικονομικής κατάστασης των Τοπικών Αρχών.

Στόχος

Να συνεχίσει και να ενισχυθεί η συμβολή του δασικού τομέα με την εκτέλεση έργων που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών και ιδιαίτερα των παραδασόβιων κοινοτήτων.

Ενέργειες

Ο σχεδιασμός της διαχείρισης και ανάπτυξης των δασών θα περιλαμβάνει δράσεις και έργα που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της υπαίθρου, περιλαμβανομένων έργων αναψυχής, διατήρησης του πρασίνου, βελτίωσης των συγκοινωνιών και ικανοποίησης άλλων αιτημάτων των Κοινοτήτων στο βαθμό που δεν επηρεάζονται σημαντικοί στόχοι διατήρησης των δασικών οικοσυστημάτων.

Θα παρέχεται κάθε δυνατή τεχνική βοήθεια για την ετοιμασία και υλοποίηση σχεδίων, τόσο για τη δημιουργία μικρών οργανωμένων πάρκων όσο και για την εγκατάσταση και συντήρηση του πρασίνου στις ορεινές και κυρίως στις παραδασόβιες κοινότητες. Επίσης θα παραχωρούνται δωρεάν δενδρύλλια και θα διασφαλίζεται η προμήθεια καυσοξύλων.

8. Ενίσχυση του προστατευτικού ρόλου των δασών και της συμβολής τους στην αντιμετώπιση της απερήμωσης

Ο προστατευτικός ρόλος των δασών είναι καθοριστικής σημασίας, ειδικά για την προστασία των εδαφών και των υδάτων, και τούτο αφενός λόγω του ορεινού χαρακτήρα και αφετέρου λόγω του γεγονότος ότι οι περισσότερες δασικές εκτάσεις βρίσκονται σε λεκάνες απορροής που καταλήγουν σε φράγματα. Ταυτόχρονα με την προστασία των εδαφών και υδάτων τα δάση συμβάλλουν στην αποτροπή πλημμυρικών φαινομένων που επηρεάζουν γεωργικά εδάφη και οικισμούς που βρίσκονται στα κατόντη.

Στόχος

Να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο ο προστατευτικός ρόλος των δασών, έτσι ώστε να αποτρέπεται η διάβρωση των δασικών εδαφών, να βελτιώνεται η ποιότητα και να αυξάνονται τα διαθέσιμα αποθέματα νερού.

Ενέργειες

Η προστασία του εδάφους από τη διάβρωση θα επιτευχθεί με τη διατήρηση της κάλυψης του εδάφους με δασική βλάστηση και ειδικά με την αποφυγή αποψιλωτικών υλοτομιών. Εκεί όπου απαιτείται, κρατικά δάση θα κηρύσσονται ως προστατευτικά, για να καθίσταται η προστασία των εδαφών και των υδάτων ο κύριος διαχειριστικός σκοπός. Επίσης θα εκτελούνται αντιδιαβρωτικά έργα κατά μήκος ρεμάτων που παρατηρούνται έντονα χειμαρρώδη φαινόμενα, σε βραχώδεις περιοχές και σε περιοχές με μεγάλες κλίσεις και μικρό βαθμό εδαφοκάλυψης καθώς και στις καμένες περιοχές όπου θα δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και στην αποτροπή πλημμυρικών φαινομένων.

Η προστασία των υδάτινων πόρων θα επιτευχθεί με την άσκηση της κατάλληλης διαχείρισης των δασών καθώς και με τη διατήρηση τους ως χώρων απαλλαγμένων από ρυπογόνες ουσίες. Επίσης λόγω των περιορισμένων αποθεμάτων, οι υδάτινοι πόροι εντός δασικών εκτάσεων θα χρησιμοποιούνται μόνο για σκοπούς ύδρευσης και όταν υπάρχει αποδεδειγμένα πραγματική ανάγκη.

9. Παραγωγή ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων

9.1 Παραγωγή ξυλείας

Υφιστάμενη κατάσταση

Η ξυλεία είναι, διεθνώς, ένα από τα βασικότερά προϊόντα των δασών. Στην Κύπρο, η δυνατότητα παραγωγής ξυλείας είναι περιορισμένη, λόγω κυρίως των αντίξωων κλιματικών συνθηκών, οι οποίες πιθανώς να επιδεινωθούν περισσότερο. Εντούτοις, η παραγωγή ξύλου παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση των παραδασόβιων κοινοτήτων με την προσφορά εργασίας και τη διάθεση πρώτης ύλης στα μικρά τοπικά πριστήρια και καυσοξύλων.

Στόχος

Να παράγεται η μεγαλύτερη δυνατή ποσότητα ξυλείας από τα κρατικά δάση, τηρουμένης της αρχής της αειφορίας και της δασοπονίας των πολλαπλών σκοπών, έτσι που να ικανοποιούνται τουλάχιστον οι ανάγκες των μικρών τοπικών πριστηρίων και άλλων μονάδων αξιοποίησης του ξύλου, για παραγωγή ξυλείας για παραδοσιακές χρήσεις καθώς και οι ανάγκες σε καυσόξυλα των κατοίκων των παραδασόβιων κοινοτήτων.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με τον καθορισμό του ετήσιου λήμματος (του όγκου της ξυλείας που λαμβάνεται ετήσια από τα δάση) από τις εκάστοτε καθορισμένες παραγωγικές περιοχές. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ξυλαπόθεμα είναι κάτω του κανονικού, το λήμμα πάντοτε θα είναι μικρότερο από την ετήσια προσαύξηση. Δεν θα υπάρχει καθορισμός λήμματος από τις άλλες περιοχές. Απόληψη ξυλείας από τις μη παραγωγικές περιοχές θα γίνεται μόνο για την εξυπηρέτηση άλλων σκοπών, όπως η απομάκρυνση εισβλητικών και ξενικών ειδών, η κατασκευή δασικών δρόμων και αντιπυρικών λωρίδων, η απομάκρυνση νεκρών δέντρων, δασοκομικές επεμβάσεις και η συλλογή της καμένης ξυλείας μετά από πυρκαγιές. Στην περίπτωση που η απόληψη ξυλείας από τις άλλες περιοχές είναι σημαντική, δυνατό να αναθεωρείται το λήμμα των παραγωγικών περιοχών.

9.2 Παραγωγή άλλων δασικών προϊόντων

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα δάση της Κύπρου εκτός από την ξυλεία παράγουν και πλήθος από άλλα προϊόντα, εκ των οποίων τα πιο σημαντικά είναι το νερό, το θήραμα, τα μανιτάρια, τα αρωματικά φυτά, τα χριστουγεννιάτικα δέντρα και το μέλι, των οποίων η οικονομική αξία πιθανότατα είναι μεγαλύτερη από αυτήν της ξυλείας.

Στόχος

Να εξασφαλίζεται μέσω της κατάλληλης διαχείρισης των δασών η συνέχιση της παραγωγής όλων των μη ξυλωδών προϊόντων.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με την κατάλληλη διαχείριση καθώς και με τις κατάλληλες ρυθμίσεις ειδικά σε ότι αφορά τη συλλογή αυτών των προϊόντων. Όταν οι συνθήκες το απαιτούν και ειδικά για σκοπούς προστασίας της βιοποικιλότητας ή και του οικοσυστήματος, η ρύθμιση δυνατόν να περιλάβει και την πλήρη απαγόρευση της συλλογής ή να περιορίσει τη συλλογή σε καθορισμένες περιοχές.

10. Ενίσχυση της δασικής εκπαίδευσης και της διαφώτισης και προαγωγή της δασικής έρευνας

10.1 Αναβάθμιση της δασικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης

Υφιστάμενη κατάσταση

Η στελέχωση του Τμήματος Δασών με εκπαιδευμένο προσωπικό σε διάφορα επίπεδα και ειδικεύσεις καθώς και η συνεχής επιμόρφωση του προσωπικού είναι ζωτικής σημασίας για την εκπλήρωση της αποστολής του Τμήματος Δασών και την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των δασών. Η έλλειψη ακαδημαϊκού ιδρύματος πανεπιστημιακού επιπέδου στην Κύπρο είναι μειονέκτημα. Το Δασικό Κολέγιο, το οποίο λειτουργεί ως περιφερειακό κέντρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι το μόνο ίδρυμα στην Κύπρο που προσφέρει προγράμματα σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο της Δασοπονίας.

Στόχος

Να αναβαθμίζεται συνεχώς το επίπεδο εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και εξειδίκευσης με έμφαση στα αντικείμενα που αποτελούν προτεραιότητες της δασικής πολιτικής, σε όλες τις βαθμίδες των μελών του δασικού προσωπικού.

Ενέργειες

Η αναβάθμιση της δασικής εκπαίδευσης θα επιτευχθεί μέσα από το συνεχή εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Δασικού Κολεγίου, καθώς και την εισαγωγή νέων αντικειμένων που θα πηγάζουν από τις ανάγκες και απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και δασοπονίας των πολλαπλών σκοπών. Επιπρόσθετα το διδακτικό προσωπικό θα τυγχάνει συνεχούς εκπαίδευσης σε θέματα σχετικά με νέα αντικείμενα, ώστε να μπορεί να παρέχει στους σπουδαστές την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση.

Παράλληλα, θα υποστηρίζονται οι προσπάθειες για την προσφορά πανεπιστημιακού επιπέδου προγράμματος σπουδών ή και άλλων προγραμμάτων με γνωστικό αντικείμενο τη Δασολογία στην Κύπρο.

Συνέχιση και σύσφιξη της συνεργασίας με ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κύπρου και του εξωτερικού καθώς και αξιοποίηση των διαφόρων ευρωπαϊκών και άλλων διεθνών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η συνεχής επιμόρφωση των υπαλλήλων θα διασφαλισθεί με την ενδυνάμωση του θεσμού του Πυρήνα Μάθησης και την επιτυχή υλοποίηση των καταρτιζόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Θα αναβαθμίζονται τα προγράμματα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού που προσφέρει το Δασικό Κολλέγιο ενώ θα καταβληθεί προσπάθεια για ετοιμασία εκπαιδευτικού προγράμματος για κάθε θέση εργασίας. Επίσης θα υπάρξει αξιοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων και άλλων προγραμμάτων στα οποία συμμετέχει ή υλοποιεί το Τμήμα Δασών, καθώς και παροχή κινήτρων στο προσωπικό να παρακολουθεί με δική του πρωτοβουλία εκπαιδευτικά προγράμματα που σχετίζονται άμεσα με τα καθήκοντα του. Για το ωρομίσθιο προσωπικό θα συνεχισθεί η εκπαίδευση και επιμόρφωση στα θέματα της πυροπροστασίας, σωστής χρήσης του εξοπλισμού καθώς και στα θέματα της ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας.

10.2 Ενίσχυση της διαφώτισης

Υφιστάμενη κατάσταση

Η διατήρηση και προστασία των δασών θα καταστεί ευκολότερη, αν όλοι οι ενδιαφερόμενοι μεταξύ των οποίων και οι ιδιοκτήτες των ιδιωτικών δασών και γενικά το ευρύ κοινό είναι καλύτερα ενημερωμένοι αφενός για τη σημασία και το ρόλο των δασών και αφετέρου για την προστασία τους. Υπάρχει ανάγκη να κατανοηθούν καλύτερα η σημασία και ο ρόλος των δασών ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην προστασία της βιοποικιλότητας και στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αλλά και οι κίνδυνοι που τα απειλούν.

Στόχος

Να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο η διαφώτιση έτσι ώστε, με την ανάπτυξη δασικής/περιβαλλοντικής συνείδησης, όλοι οι ενδιαφερόμενοι και γενικά το κοινό, με τις αποφάσεις και τις ενέργειες τους, να στηρίζουν τη διατήρηση και προστασία των δασών.

Ενέργειες

Η αύξηση της ευαισθητοποίησης της κυπριακής κοινωνίας θα επιτευχθεί με την ενίσχυση των διαφωτιστικών εκστρατειών τόσο για τα θέματα της προστασίας των δασών όσο και για τη σημασία και το ρόλο των δασών, αξιοποιώντας τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σχολεία, καθώς και οργανωμένα σύνολα. Επίσης θα αξιοποιηθούν το διαδίκτυο, τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, άλλες εγκαταστάσεις, όπως οι εγκαταστάσεις παροχής διευκολύνσεων αναψυχής και οι βοτανικοί κήποι, καθώς και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς εκτός του Τμήματος Δασών. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην περιβαλλοντική εκπαίδευση καθώς και στη διάθεση του κατάλληλου διαφωτιστικού υλικού.

10.3 Προαγωγή της δασικής έρευνας

Υφιστάμενη κατάσταση

Η δασική έρευνα αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αποτελεσματική και αειφορική διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, αφού συμβάλλει στην ποιοτική και ποσοτική αύξηση των παραγομένων από τα δάση προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η έλλειψη δασικού ερευνητικού

κέντρου ή/και δασολογικής σχολής αποτελεί σοβαρή αδυναμία για την ανάπτυξη και προαγωγή της δασικής έρευνας στην Κύπρο.

Στόχος

Να αναπτυχθεί και προωθηθεί η δασική έρευνα και ειδικά η εφαρμοσμένη έρευνα, τουλάχιστον στα θέματα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημασία για την κυπριακή δασοπονία.

Ενέργειες

Η προαγωγή της δασικής έρευνας μπορεί να επιτευχθεί μέσα από τη δημιουργία κατάλληλων προγραμμάτων από εκπαιδευτικά ή ερευνητικά ιδρύματα του εσωτερικού. Θα μπορούσε όμως να εξετασθεί και η δημιουργία Κέντρου Δασικών Ερευνών ή ακόμη να ενδυναμωθεί ο Τομέας Ερευνών του Τμήματος Δασών. Ανεξάρτητα όμως από τις ενέργειες αυτές, θα προωθηθεί συνεργασία του Τμήματος Δασών με αναγνωρισμένα ερευνητικά ή εκπαιδευτικά ιδρύματα τόσο της Κύπρου όσο και του εξωτερικού και η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και άλλα διεθνή ερευνητικά προγράμματα. Επίσης θα ενθαρρύνεται και θα παρέχεται κάθε δυνατή βοήθεια σε μεταπτυχιακούς σπουδαστές και ερευνητές, ντόπιους και ξένους.

11. Κατασκευή και βελτίωση έργων υποδομής

11.1 Κατασκευή, βελτίωση και συντήρηση δασικών κτηρίων

Υφιστάμενη κατάσταση

Το Τμήμα Δασών διατηρεί ένα οργανωμένο δίκτυο δασικών σταθμών, γραφείων και άλλων υποστατικών, με κατάλληλη γεωγραφική κατανομή, για αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των κρατικών δασών. Ορισμένα δασικά κτήρια και υποστατικά είναι πεπαλαιωμένα και χρήζουν βελτίωσης, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις δασικές κατοικίες δεν χρησιμοποιούνται, με αποτέλεσμα να υφίστανται μεγαλύτερη φθορά.

Στόχος

Να καλύπτονται κατά το καλύτερο δυνατό οι στεγαστικές και άλλες ανάγκες του Τμήματος Δασών και να υπάρχει η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των κτηρίων που βρίσκονται πάνω σε κρατική δασική γη.

Ενέργειες

Ο πιο πάνω στόχος θα επιτευχθεί με την ετοιμασία και υλοποίηση σχετικού προγράμματος ανέγερσης, βελτίωσης και συντήρησης δασικών κτηρίων. Νέοι δασικοί σταθμοί θα κατασκευάζονται όταν οι υφιστάμενοι είναι πολύ παλαιοί με στατικά προβλήματα, που καθιστούν ασύμφορη τη βελτίωση τους, ή τα ενοικιαζόμενα κτήρια είναι ακατάλληλα και δεν υπάρχουν άλλα κατάλληλα διαθέσιμα κτήρια στην περιοχή. Όπου είναι απαραίτητο θα εξασφαλίζονται οι υπηρεσίες αρχιτεκτόνων ή/και πολιτικών μηχανικών. Επίσης θα δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε τα κτήρια να είναι φιλικά και προσαρμοσμένα στο περιβάλλον και να τηρούνται οι διαδικασίες που απαιτούν οι εκάστοτε νομοθεσίες και θεσμοί.

11.2 Κατασκευή, βελτίωση και συντήρηση δασικών δρόμων

Υφιστάμενη κατάσταση

Οι δρόμοι είναι εντελώς απαραίτητοι για την προστασία και τη διαχείριση των δασών. Από την άλλη, οι δρόμοι συχνά συνεπάγονται σημαντικό οικονομικό και περιβαλλοντικό κόστος.

Στόχος

Να διατηρείται ένα δασικό οδικό δίκτυο ικανοποιητικής πυκνότητας και κατάστασης, ώστε να εξυπηρετείται η αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των δασών και να διευκολύνεται το κοινό που επισκέπτεται τα δάση ή διακινείται μέσα από αυτά, λαμβάνοντας όμως υπόψη ότι πρέπει να αποφεύγεται ο κατακερματισμός των βιοτόπων και η υποβάθμιση του τοπίου.

Ενέργειες

Η κατασκευή νέων δρόμων θα γίνεται με προσοχή και στη βάση μεσοπρόθεσμων σχεδιασμών, που θα λαμβάνουν υπόψη όλες τις παραμέτρους, περιλαμβανομένων και των περιβαλλοντικών. Προτεραιότητα θα δίδεται σε δασικές περιοχές που γειτνιάζουν με ιδιωτικά κτήματα, στις οποίες ο κίνδυνος έκρηξης δασικών πυρκαγιών είναι μεγάλος. Επίσης, όπου είναι απαραίτητο, θα συνεχισθεί η διαπλάτυνση υφιστάμενων δασικών δρόμων για ευκολότερη πρόσβαση μεγάλων πυροσβεστικών οχημάτων σε περίπτωση πυρκαγιάς, καθώς και η βελτίωση και ασφαλτόστρωση δασικών δρόμων που συνδέουν κοινότητες ή περιοχές που χρησιμοποιούνται ευρέως από το κοινό.

12. Ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή και τη διεθνή δασική πολιτική

12.1 Ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή δασική πολιτική

Υφιστάμενη Κατάσταση

Η Συνθήκη της Ε.Ε. δεν περιλαμβάνει μια κοινή δασική πολιτική και ως εκ τούτου τα εργαλεία της Ε.Ε. που αφορούν ειδικά τα δάση δεν είναι νομικά δεσμευτικά. Υπάρχουν πρόνοιες που αφορούν τα δάση κάτω από άλλες πολιτικές, όπως είναι η Περιβαλλοντική, η Κοινή Γεωργική Πολιτική, η Πολιτική για το Εμπόριο, η Πολιτική για τη Φυτοϋγεία, η Πολιτική για την Ενέργεια και η Πολιτική για την Κλιματική Αλλαγή. Ο μη δεσμευτικός χαρακτήρας των εργαλείων της Ε.Ε. δημιουργεί προβλήματα στην ευθυγράμμιση των εθνικών πολιτικών, ενώ ο κατακερματισμός των δασικών θεμάτων δημιουργεί προβλήματα στην παρακολούθησή τους.

Στόχος

Να υπάρχει συνεχής ευθυγράμμιση των εθνικών πολιτικών και της εθνικής νομοθεσίας με το κεκτημένο της Ε.Ε. για τα θέματα των δασών και του δασικού τομέα, δυναμική υποστήριξη των εθνικών θέσεων κατά τις συζητήσεις στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε., καθώς και αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Ενέργειες

Ο πιο πάνω στόχος θα επιτευχθεί με την ενδυνάμωση του διοικητικού και θεσμικού πλαισίου για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις καθώς και με την ενεργό συμμετοχή της Κύπρου στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. και σε άλλες συναντήσεις που συζητούνται και λαμβάνονται αποφάσεις για τα δάση και το δασικό τομέα.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί και στις εθνικές θέσεις, όπου θα προωθούνται θέσεις που θα στηρίζουν την προστασία των δασών καθώς και τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό ρόλο των δασών. Επίσης θα υποστηρίζεται η θέση για χρηματοδότηση και των κρατικών δασών.

Άλλη σημαντική ενέργεια αποτελεί και η ενθάρρυνση με διάφορους τρόπους της συμμετοχής στα διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα.

12.2 Ευθυγράμμιση με τη διεθνή δασική πολιτική

Υφιστάμενη Κατάσταση

Τα τελευταία χρόνια ο διεθνής διάλογος για τα δάση, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει διευρυνθεί και εντατικοποιηθεί. Η πιο σημαντική εξέλιξη είναι η έναρξη διαπραγματεύσεων για μια νομικά δεσμευτική συμφωνία για τα δάση στην Ευρώπη. Τα ίδια ακριβώς προβλήματα που παρατηρούνται σε επίπεδο Ε.Ε., δηλαδή ο μη νομικά δεσμευτικός χαρακτήρας των εργαλείων που αφορούν αποκλειστικά τα δάση και ο κατακερματισμός των δασικών θεμάτων, παρατηρούνται και στο διεθνές επίπεδο.

Στόχος

Να υπάρχει συνεχής ευθυγράμμιση των εθνικών πολιτικών με τη διεθνή δασική πολιτική, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, ακόμη και για τις δεσμεύσεις που δεν είναι νομικά υποχρεωτικές, για τις οποίες η προσπάθεια θα είναι στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με τη συνεχή παρακολούθηση και τη συμμετοχή στο μέτρο του δυνατού στο διεθνή διάλογο για τα δάση. Επίσης θα λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την υλοποίηση των υποχρεώσεων και δεσμεύσεων των απορρεόντων από οποιασδήποτε μορφής (νομικά δεσμευτικών ή όχι) Συμφωνιών.

13. Βελτίωση και Ενίσχυση του πλαισίου της πολιτικής καθώς και του διοικητικού και θεσμικού πλαισίου

13.1 Ετοιμασία και Εφαρμογή Εθνικού Δασικού Προγράμματος

Υφιστάμενη Κατάσταση

Το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα (ΕΔΠ) αποτελεί το βασικό εργαλείο προγραμματισμού, στο οποίο καθορίζονται τα μέτρα, οι δράσεις και οι δραστηριότητες για την υλοποίηση των σκοπών της δασικής πολιτικής. Με την

εφαρμογή του ΕΔΠ θα διασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή της δασικής πολιτικής για διατήρηση, προστασία και αειφόρο διαχείριση των δασών.

Στόχος

Να συνεχισθεί η εφαρμογή, η παρακολούθηση, η αξιολόγηση και η τακτική αναθεώρηση του ΕΔΠ.

Ενέργειες

Το ΕΔΠ πρέπει να είναι βασισμένο στις εκάστοτε αρχές και κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Ε., διεθνών και περιφερειακών συμφωνιών, διακηρύξεων και ψηφισμάτων, καθώς και στις αρχές της ολιστικής δασικής διαχείρισης, της διατομεακής προσέγγισης, της συμμετοχής όλων των θεσμικών και κοινωνικών εταίρων μέσω διαβουλεύσεων, καθώς και ευθυγραμμισμένο με τις εθνικές νομοθεσίες, πολιτικές και στρατηγικές ανάπτυξης.

Το ΕΔΠ θα αναθεωρείται οποτεδήποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο αλλά όχι αργότερα από 10 χρόνια από την τελευταία αναθεώρηση. Η παρακολούθηση της εφαρμογής του θα γίνεται πάνω σε ετήσια βάση, χρησιμοποιώντας τα κριτήρια και δείκτες αξιολόγησης και μέτρησης της προόδου επίτευξης της αειφόρου διαχείρισης των δασών.

13.2 Ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα πρώτα διαχειριστικά σχέδια εκπονήθηκαν κατά την περίοδο της αγγλικής αποικιοκρατίας και επικεντρώνονταν αποκλειστικά στην παραγωγή ξυλείας. Μετά την ανεξαρτησία, η σύνταξη διαχειριστικών σχεδίων περιορίστηκε σε ευαίσθητα οικοσυστήματα μεγάλης σχετικά οικολογικής αξίας. Με την ένταξη δασικών περιοχών εντός του Δικτύου "Natura 2000", η ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική, προκειμένου να επιτευχθεί η προστασία και η ορθολογική διαχείριση των οικοτόπων καθώς και των ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας. Λόγω ακριβώς της χρησιμότητας των διαχειριστικών σχεδίων στο σχεδιασμό της διαχείρισης, η εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων για όλα τα κρατικά δάση έχει καταστεί νομικά υποχρεωτική.

Στόχος

Να ετοιμαστούν ολοκληρωμένα διαχειριστικά σχέδια για όλα τα κρατικά δάση τα οποία θα καλύπτουν όλες τις δασικές λειτουργίες και τα οποία θα αποτελούν το βασικό εργαλείο μέσω του οποίου θα υλοποιούνται τα απαραίτητα μέτρα, δράσεις και έργα, προκειμένου να επιτυγχάνονται αποτελεσματικά και αποδοτικά η προστασία των δασών καθώς και οι άλλοι διαχειριστικοί σκοποί, ενώ θα ενθαρρυνθεί και η ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων για τα ιδιωτικά δάση.

Ενέργειες

Η υλοποίηση του πιο πάνω στόχου θα επιτευχθεί με το σωστό προγραμματισμό, έτσι ώστε να ετοιμαστούν διαχειριστικά σχέδια και μελέτες για όλα τα κρατικά δάση.

Κατά την ετοιμασία των διαχειριστικών σχεδίων δασικών περιοχών με ειδικά καθεστώτα, όπως περιοχές δικτύου «Natura 2000» ή Περιοχές Προστασίας της Φύσης ή Εθνικά Δασικά Πάρκα, θα λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς τους και τα διαχειριστικά μέτρα που θα προτείνονται θα εστιάζονται μεταξύ άλλων και στο ειδικό καθεστώς της περιοχής.

Τα διαχειριστικά σχέδια θα ετοιμάζονται για περιοχή ή γειτνιάζουσες περιοχές με συνολική έκταση πέραν των 100 εκταρίων, ενώ για περιοχές μικρότερες των 100 εκταρίων θα ετοιμάζονται διαχειριστικές μελέτες. Θα δίνεται προτεραιότητα στις πιο σημαντικές και ευαίσθητες περιοχές, όπως κάθε μορφής προστατευόμενες περιοχές. Ο χρονικός ορίζοντας κάθε διαχειριστικού σχεδίου ή διαχειριστικής μελέτης θα είναι δέκα χρόνια. Θα γίνονται όμως έκτακτες αναθεωρήσεις, όταν απρόβλεπτα γεγονότα (πυρκαγιές) αλλάζουν τα δεδομένα και τους σκοπούς της διαχείρισης μιας περιοχής.

Επίσης θα παρέχεται στήριξη για την ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων για ιδιωτικά δάση τα οποία είναι μεγαλύτερα από μια καθορισμένη έκταση.

13.3 Βελτίωση της συνεργασίας και επικοινωνίας με άλλες Υπηρεσίες και Φορείς

Υφιστάμενη Κατάσταση

Το Τμήμα Δασών για την αποτελεσματική διατήρηση, προστασία και αιφόρο διαχείριση των δασών συνεργάζεται στενά με διάφορα Υπουργεία, Τμήματα, Υπηρεσίες που έχουν αρμοδιότητες που μπορούν να επηρεάσουν τα δάση. Επίσης κατά τη λήψη αποφάσεων για σημαντικά θέματα σχετικά με τη διαχείριση των δασών, το Τμήμα Δασών διαβουλεύεται και με άλλους φορείς, κυρίως με τις Αγροτικές και με μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ενώ εκεί που απαιτείται ακολουθεί και τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης.

Στόχος

Να συνεχισθεί η προσπάθεια για περαιτέρω βελτίωση της συνεργασίας και επικοινωνίας του Τμήματος Δασών με άλλα Υπουργεία, Κυβερνητικά Τμήματα και Υπηρεσίες, Τοπικές Αρχές, μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, με σκοπό την καλύτερη και αποτελεσματικότερη επίτευξη των σκοπών και στόχων της δασικής πολιτικής.

Ενέργειες

Η ανταλλαγή απόψεων μέσω διαβουλεύσεων σε θέματα καθορισμού στρατηγικής, ετοιμασίας προγραμμάτων και σχεδίων θα αποτελεί το βασικό εργαλείο για βελτίωση της συνεργασίας και επικοινωνίας με τις άλλες Υπηρεσίες και Φορείς. Επιπρόσθετα θα λειτουργούν δια-τμηματικές επιτροπές, θεσμοθετημένες ή μη, οι οποίες θα επιλαμβάνονται δια-τομεακών θεμάτων και προβλημάτων ενώ εκεί όπου απαιτείται θα ακολουθείται η διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης. Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στη λήψη αποφάσεων τα συμπεράσματα και εισηγήσεις της οποιασδήποτε μορφής διαβούλευσης.

Επίσης θα αναλαμβάνεται πρωτοβουλία για άμεση αποσαφήνιση ή επίλυση ζητημάτων που αναφύονται σχετικά με θέματα αρμοδιοτήτων ή νομοθεσιών ή δραστηριοτήτων άλλων Υπηρεσιών που επηρεάζουν τα δάση.